

اتحادیه صادرکنندگان
فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

گزارش هفتگی معاملات خوراک پالایشگاهی

پیوست تخصصی خوراک واحدهای هیدروکربنی

نفتا | MTBE | آیزوفید و آیزوریسایکل | حلال‌ها (۴۰۲، ۴۰۴، ۵۰۲ و ۵۰۳) | رافینیت

شناسنامه گزارش

تهیه شده در دپارتمان پژوهش و آمار اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

عنوان گزارش: گزارش هفتگی معاملات خوراک پالایشگاهی (پیوست تخصصی خوراک واحدهای هیدروکربنی) -
هفته سوم مهر ۱۴۰۵

گردآوری و تدوین: مهتاب ابراهیمی

ناظر: فریدون اسعدی، هادی ابراهیمی

نوع گزارش: تحلیلی

شماره گزارش: ۱۴۰۵/۶۵۱۴۳

تاریخ انتشار: مهر ۱۴۰۵

فهرست

۱	مقدمه
۲	۱. نفتا
۲	۲. MTBE
۳	۳. آیزوفید
۴	۴. آیزوریسایکل
۵	۵. حلال‌ها
۶	۵-۱. حلال ۴۰۲
۷	۵-۲. حلال ۴۰۴
۷	۵-۳. حلال ۵۰۲
۸	۵-۴. حلال ۵۰۳
۱۰	۶. رافینیت
۱۱	جمع‌بندی

مقدمه

خوراک و محصولات میانی پالایشگاهی از حلقه‌های کلیدی زنجیره انرژی و صنایع پایین‌دستی کشور به شمار می‌روند. نوسانات این بازار می‌تواند به‌طور مستقیم بر روند تأمین مواد اولیه، برنامه‌ریزی تولید، رفتار معاملاتی فعالان صنعتی و جهت‌گیری قیمت‌ها در بخش‌های وابسته اثر بگذارد. در این میان، خوراک‌های مورد استفاده در واحدهای هیدروکربنی، از جمله نفتا، MTBE، آیزوفید و آیزوریسایکل، در کنار برش‌های حلالی و رافینیت، به دلیل نقش تعیین‌کننده در تولید هیدروکربن‌ها، سوخت‌ها، حلال‌ها و سایر محصولات پالایشی و پتروشیمیایی، از اهمیت ویژه‌ای در تحلیل‌های هفتگی بازار برخوردارند.

اهمیت بررسی این گروه از محصولات در هفته مورد بررسی، صرفاً به رفتار معاملاتی آن‌ها در بورس انرژی محدود نمی‌شود. سازمان ملی استاندارد ایران در تاریخ ۱۴۰۵/۰۳/۲۵، کد عمومی «هیدروکربن سبک/سنگین حاصل از بلندینگ» به شماره ۱۱۱۱۱۰۱۳۵ را، همراه با شرایط و ضوابط اجرایی، برای مدت سه ماه ابلاغ کرد. در این ابلاغیه، فهرستی از مواد اولیه مورد نیاز برای تولید هیدروکربن‌های مذکور ارائه شده و واحدهای تولیدی مشمول ملزم هستند محصولات خود را مطابق مواد اولیه تعیین‌شده در این فهرست تولید کنند. پس از پایان مهلت سه‌ماهه اولیه، کد عمومی مذکور مجدداً توسط سازمان ملی استاندارد ایران به مدت شش ماه تمدید شد و اعتبار آن تا تاریخ ۱۴۰۵/۱۲/۲۵ ادامه یافت. از این رو، الزامات و فهرست مواد اولیه تعیین‌شده در این کد، در دوره مورد بررسی گزارش نیز همچنان مبنای قابل استناد برای واحدهای تولیدی مشمول بوده است.

از این منظر، یکی از نقاط قوت و وجوه تمایز گزارش حاضر، بررسی بخشی از مواد اولیه و خوراک‌هایی است که در فهرست مواد اولیه مورد نیاز واحدهای تولیدکننده محصولات هیدروکربنی قرار می‌گیرند و در عین حال، به‌صورت مستمر یا نسبتاً منظم در بورس انرژی عرضه می‌شوند. اگرچه عرضه این محصولات در همه هفته‌ها استمرار کامل ندارد، تکرار نسبی عرضه آن‌ها امکان رصد دوره‌ای شرایط تأمین، میزان دسترسی واحدهای تولیدی به خوراک و تغییرات تعادل میان عرضه و تقاضا را فراهم می‌کند. بنابراین، این گزارش علاوه بر ارائه تصویری از وضعیت معاملات، می‌تواند میزان انطباق شرایط بازار خوراک با الزامات و محدودیت‌های ناشی از کد عمومی مذکور را نیز تا حدی آشکار کند.

هر یک از این خوراک‌ها تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل متفاوت، از جمله سیاست‌های قیمت‌گذاری، ظرفیت و برنامه عرضه پالایشگاه‌ها، سطح تقاضای واحدهای مصرف‌کننده، تغییرات نرخ خوراک، محدودیت‌های لجستیکی، کیفیت محصول و انتظارات فعالان بازار قرار دارند. از این رو، تحلیل منظم معاملات آن‌ها می‌تواند تصویر روشن‌تری از تعادل یا عدم تعادل بازار، میزان پوشش تقاضا، پایداری عرضه، شدت محدودیت تأمین و کیفیت کشف قیمت در بورس انرژی ارائه دهد. همچنین، تفکیک میان مازاد عرضه، کسری عرضه و رقابت قیمتی، امکان ارزیابی دقیق‌تر فشارهای هزینه‌ای وارد بر واحدهای تولیدی و صنایع پایین‌دستی را فراهم می‌کند.

گزارش حاضر به‌عنوان پیوست تخصصی گزارش هفتگی معاملات خوراک پالایشگاهی، با تمرکز بر معاملات هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵، وضعیت مواد اولیه و خوراک‌های مورد نیاز واحدهای هیدروکربنی را در شش گروه اصلی شامل نفتا، MTBE، آیزوفید، آیزوریسایکل، حلال‌های ۴۰۲، ۴۰۴، ۵۰۲ و ۵۰۳ و رافینیت بررسی می‌کند. در این بررسی، روندهای غالب بازار

از منظر حجم عرضه، میزان تقاضا، نسبت پوشش تقاضا، کسری یا مازاد عرضه، شکل‌گیری رقابت قیمتی، سطح قیمت‌های معامله‌شده و رفتار معاملاتی عرضه‌کنندگان و خریداران مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

هدف از تهیه این پیوست، ارائه تصویری تحلیلی و منسجم از شرایط تأمین خوراک واحدهای هیدروکربنی در مقطع مورد بررسی و تبیین ارتباط میان وضعیت معاملات این خوراک‌ها و الزامات مطرح‌شده در کد عمومی «هیدروکربن سبک/سنگین حاصل از بلندینگ» است. این گزارش می‌تواند مبنایی برای ارزیابی دقیق‌تر وضعیت بازار، برنامه‌ریزی تأمین مواد اولیه و تصمیم‌گیری تولیدکنندگان، فعالان اقتصادی، مصرف‌کنندگان صنعتی و سیاست‌گذاران حوزه انرژی و صنایع وابسته فراهم کند.

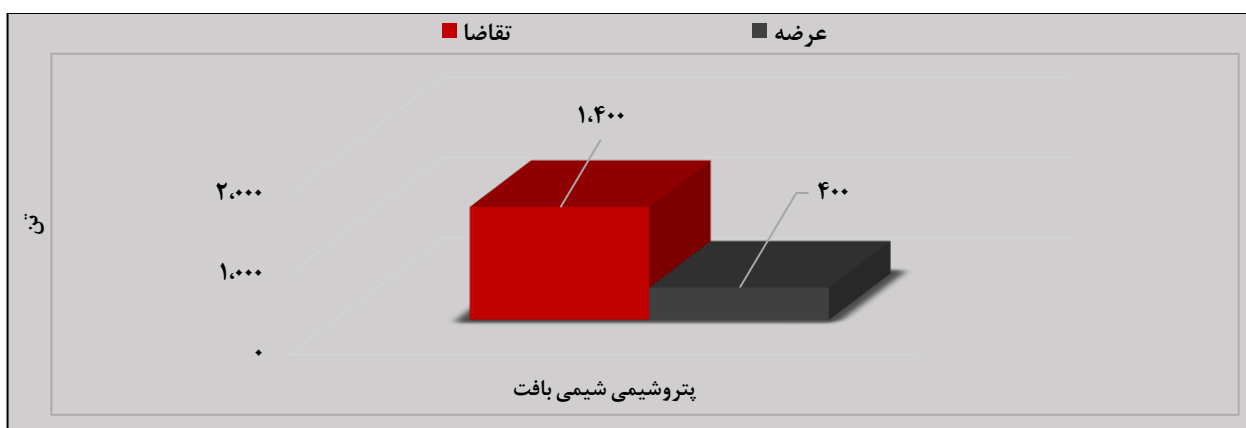
۱. نفتا

نفتا طی هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵ توسط هیچ شرکتی در بورس انرژی ایران عرضه نشد.

۲. MTBE

در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵، MTBE توسط شرکت پتروشیمی شیمی‌بافت در بورس انرژی ایران عرضه شد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد این شرکت ۴۰۰ تن از این محصول را عرضه کرده است؛ در حالی که تقاضای ثبت‌شده برای آن به ۱ هزار و ۴۰۰ تن رسید. بر این اساس، عرضه MTBE با کسری ۱ هزار تنی مواجه بود و بیش از ۷۱ درصد از تقاضای ثبت‌شده بدون پوشش باقی ماند. این وضعیت نشان‌دهنده تداوم عدم‌توازن میان عرضه و تقاضای MTBE و محدودیت عرضه شرکت شیمی‌بافت در پاسخ‌گویی به نیاز ثبت‌شده بازار در هفته مورد بررسی است.

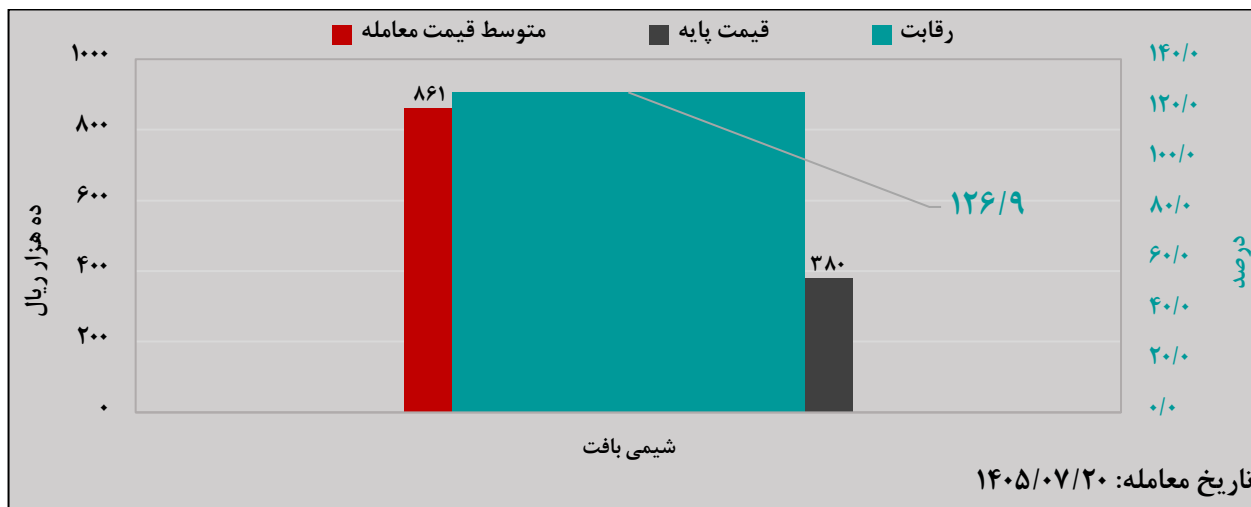
شکل ۱. وضعیت عرضه و تقاضای MTBE شرکت پتروشیمی شیمی‌بافت؛ هفته سوم مهر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، بررسی متوسط قیمت معامله و قیمت پایه عرضه MTBE شرکت پتروشیمی شیمی‌بافت در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که فشار بالای تقاضا به شکل‌گیری رقابت قیمتی قابل‌توجهی منجر شده است؛ به‌گونه‌ای که این محصول با رقابت قیمتی مثبت ۱۲۶/۹ درصدی مواجه شد و در نهایت با نرخ ۸۶۱ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم در بورس انرژی ایران معامله شد. تداوم رقابت شدید خریداران، بیانگر استمرار فشار تقاضا در برابر عرضه محدود این محصول است؛ شرایطی که می‌تواند هزینه تأمین MTBE را برای مصرف‌کنندگان پایین‌دستی افزایش دهد.

شکل ۲. میزان رقابت قیمتی MTBE شرکت پتروشیمی شیمی بافت؛ هفته سوم مهر ۱۴۰۵

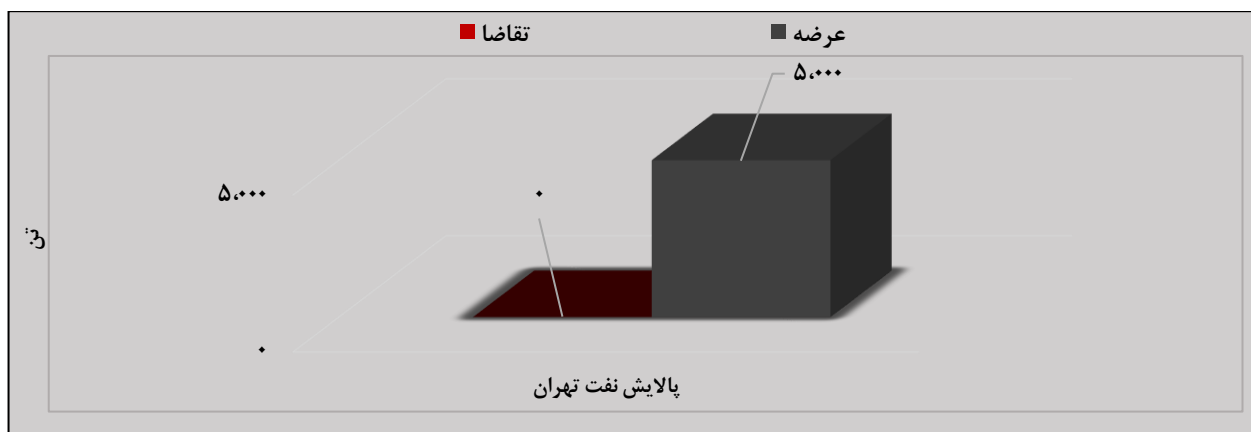
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

در مجموع، معاملات MTBE پتروشیمی شیمی بافت در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵ حاکی از شکاف قابل توجه میان عرضه و تقاضا و تداوم فشار رقابتی در بازار این محصول است. پوشش نیافتن بخش عمده تقاضای ثبت شده، هم‌زمان با رقابت قیمتی بالا، نشان می‌دهد محدودیت عرضه در کنار تقاضای مؤثر، زمینه افزایش هزینه تأمین MTBE را برای خریداران فراهم کرده است. تداوم این وضعیت می‌تواند هزینه مواد اولیه مصرف کنندگان پایین دستی را تحت فشار قرار دهد و ضرورت توجه به تناسب حجم عرضه با نیاز بازار را برجسته سازد.

۳. آیزوفید

در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵، آیزوفید در بورس انرژی ایران توسط پالایش نفت تهران عرضه شد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد این شرکت ۵ هزار تن از این محصول را عرضه کرده که در مقابل، هیچ تقاضایی برای آن به ثبت نرسیده است. بر این اساس، عرضه آیزوفید با مازاد ۵ هزار تنی مواجه بوده و ۱۰۰ درصد از حجم عرضه شده بدون متقاضی باقی مانده است. این وضعیت بیانگر فقدان کامل تقاضا در برابر حجم عرضه آیزوفید در هفته مورد بررسی است.

شکل ۳. وضعیت عرضه و تقاضای آیزوفید شرکت پالایش نفت تهران؛ هفته سوم مهر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایه آیزوفید در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که به دلیل نبود تقاضای ثبت‌شده برای عرضه پالایش نفت تهران، معامله‌ای برای این محصول انجام نشد و در نتیجه، رقابت قیمتی نیز موضوعیت نداشت. قیمت پایه آیزوفید عرضه‌شده توسط این شرکت در هفته مورد بررسی، ۱۱۸ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم بود. بنابراین، با وجود عرضه ۵ هزار تن از این محصول، فقدان تقاضای مؤثر مانع از شکل‌گیری معامله و تعیین قیمت نهایی در بازار شد.

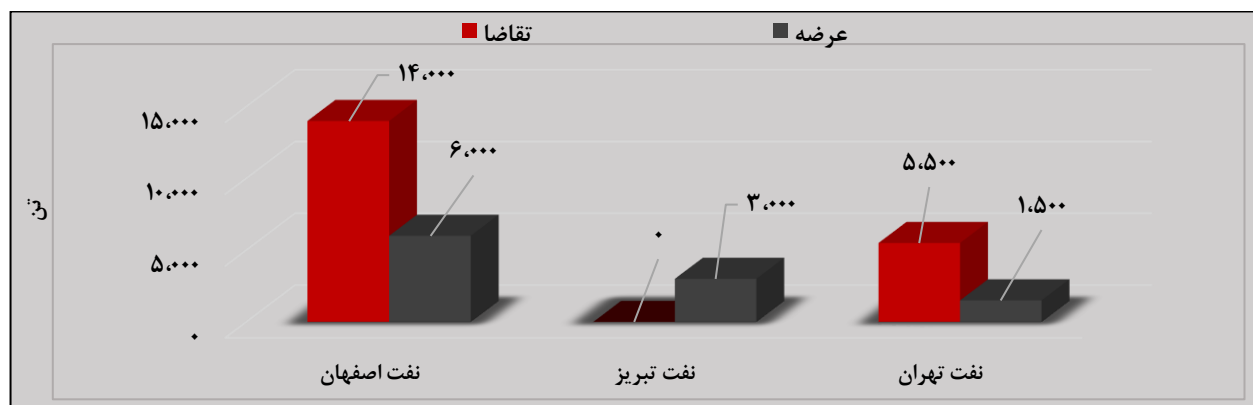
در مجموع، وضعیت معاملات آیزوفید در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵ نشان‌دهنده گسست میان عرضه و تقاضای مؤثر در بازار این محصول است؛ به گونه‌ای که عرضه بدون جذب تقاضا باقی ماند و سازوکار معاملاتی بورس نتوانست به کشف قیمت نهایی منجر شود. این وضعیت، اهمیت ارزیابی تناسب حجم عرضه با نیاز واقعی خریداران را برجسته می‌کند؛ چراکه تعیین قیمت پایه به تنهایی، بدون وجود تقاضای مؤثر، برای شکل‌گیری معامله و سنجش قیمت بازار کافی نیست.

۴. آیزوریسایکل

در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵، آیزوریسایکل در بورس انرژی ایران توسط سه پالایشگاه شامل پالایش نفت اصفهان، پالایش نفت تبریز و پالایش نفت تهران عرضه شد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد پالایش نفت اصفهان با عرضه ۶ هزار تن، بیشترین حجم عرضه این محصول را در میان پالایشگاه‌های عرضه‌کننده به خود اختصاص داده است. در مقابل، کمترین حجم عرضه مربوط به پالایش نفت تهران با ۱ هزار و ۵۰۰ تن بوده و پالایش نفت تبریز نیز ۳ هزار تن آیزوریسایکل عرضه کرده است.

در سمت تقاضا، بررسی معاملات نشان می‌دهد عرضه‌های پالایش نفت اصفهان و پالایش نفت تهران با کسری عرضه مواجه بوده‌اند؛ به طوری که پالایش نفت اصفهان با کسری عرضه ۸ هزار تنی روبه‌رو شد و ۵۷ درصد از تقاضای ثبت‌شده برای این محصول بدون پوشش باقی ماند. همچنین، در عرضه پالایش نفت تهران، کسری عرضه به ۴ هزار تن رسید و ۷۳ درصد از تقاضا تأمین نشد. در مقابل، برای آیزوریسایکل پالایش نفت تبریز، با وجود عرضه ۳ هزار تن، هیچ تقاضایی به ثبت نرسید و کل حجم عرضه‌شده بدون متقاضی باقی ماند. بر این اساس، بازار آیزوریسایکل در هفته سوم مهرماه با تفاوت محسوسی در وضعیت جذب عرضه‌ها همراه بود؛ به گونه‌ای که عرضه‌های اصفهان و تهران با مازاد تقاضا مواجه شدند، اما عرضه تبریز فاقد تقاضای مؤثر بود.

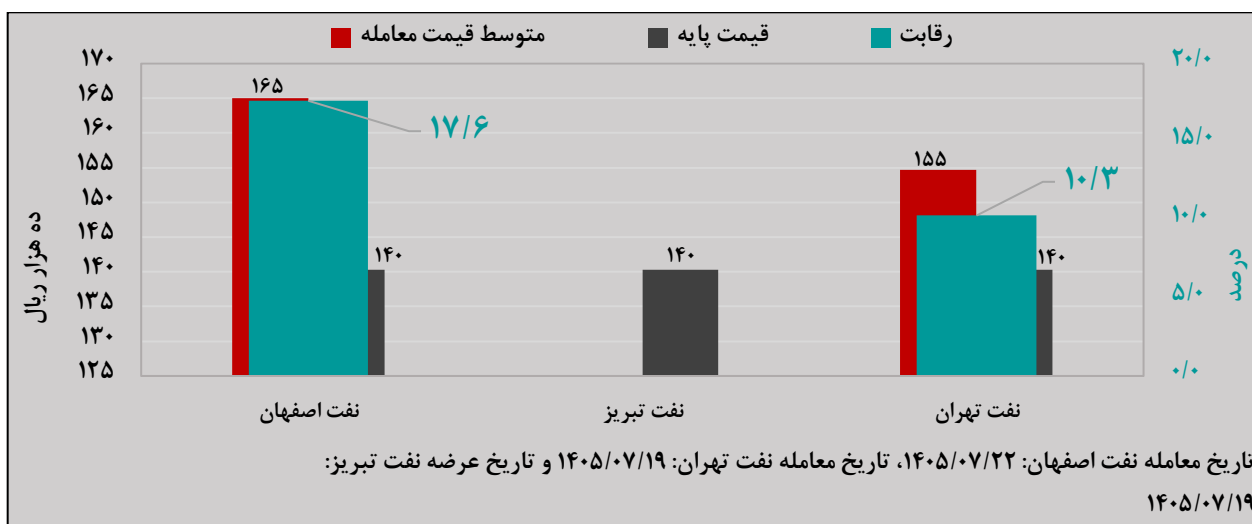
شکل ۴. وضعیت عرضه و تقاضای آیزوریسایکل به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته سوم مهر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس انرژی ایران.

بررسی قیمت‌های پایه و قیمت معاملات آیزوریسایکل در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که در عرضه‌های پالایش نفت اصفهان و پالایش نفت تهران، فشار تقاضا به شکل‌گیری رقابت قیمتی منجر شده است. در این میان، آیزوریسایکل پالایش نفت اصفهان با رقابت ۱۷/۶ درصدی نسبت به قیمت پایه، در نهایت به قیمت ۱۶۵ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم معامله شد. همچنین، آیزوریسایکل پالایش نفت تهران با رقابت ۱۰/۳ درصدی، با نرخ ۱۵۵ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم به فروش رسید. در مقابل، برای آیزوریسایکل پالایش نفت تبریز، به دلیل نبود تقاضای ثبت‌شده، معامله‌ای شکل نگرفت و در نتیجه، بررسی رقابت قیمتی برای این عرضه موضوعیت ندارد. بر این اساس، در هفته مورد بررسی، فشار تقاضا در عرضه‌های اصفهان و تهران موجب افزایش قیمت معاملات نسبت به قیمت پایه شد، در حالی که عرضه تبریز به دلیل فقدان تقاضا بدون معامله باقی ماند.

شکل ۵. میزان رقابت قیمتی آیزوریسایکل به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته سوم مهر ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

در مجموع، معاملات آیزوریسایکل در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵ نشان‌دهنده بازاری ناهمگون بود که در آن، تقاضای مؤثر تنها در عرضه‌های پالایش نفت اصفهان و تهران متمرکز شد؛ به‌طوری‌که کسری عرضه در این دو مبدأ، به‌ترتیب رقابت‌های قیمتی ۱۷/۶ و ۱۰/۳ درصدی و افزایش قیمت نهایی معاملات نسبت به قیمت پایه را به همراه داشت. در مقابل، عرضه پالایش نفت تبریز به دلیل نبود تقاضای ثبت‌شده، بدون معامله باقی ماند. این تفاوت بیانگر آن است که فشار تقاضا در بازار آیزوریسایکل به‌صورت یکپارچه عمل نمی‌کند و به مبدأ عرضه وابسته است؛ ازاین‌رو، شکل‌گیری رقابت قیمتی و افزایش نرخ‌ها بیش از حجم عرضه به‌تنهایی، به میزان تقاضای مؤثر و عدم‌توازن عرضه و تقاضا در هر پالایشگاه بستگی دارد.

۵. حلال‌ها

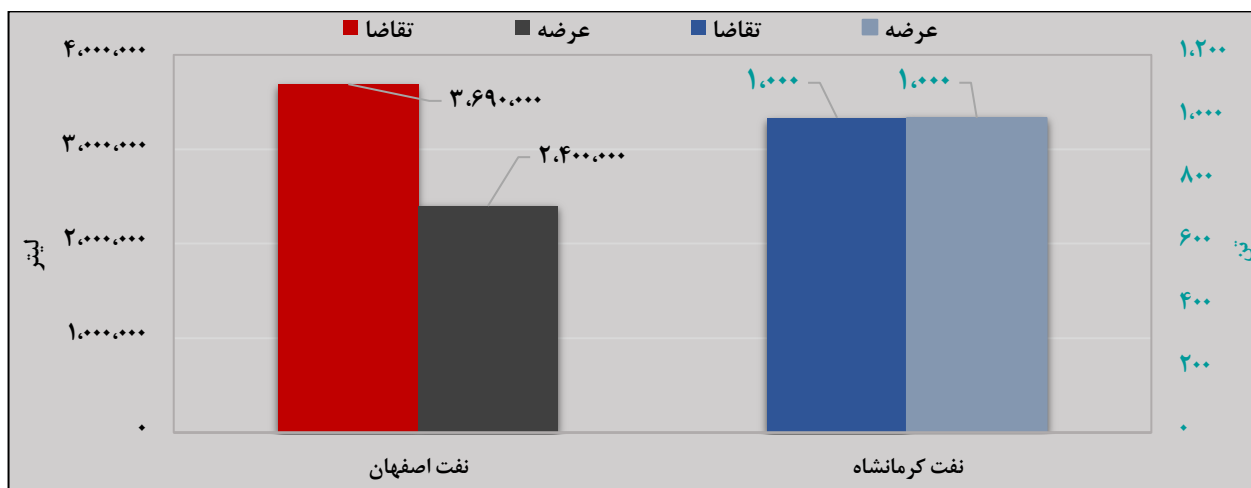
حلال‌های ۴۰۲، ۵۰۲ و ۵۰۳ در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵ در بورس انرژی ایران عرضه شدند که در ادامه، وضعیت معاملات هر یک از این حلال‌ها به تفکیک تولیدکننده‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۵-۱. حلال ۴۰۲

در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵، حلال ۴۰۲ در بورس انرژی ایران توسط دو پالایشگاه نفت اصفهان و نفت کرمانشاه عرضه شد. پالایش نفت اصفهان با عرضه ۲ میلیون و ۴۰۰ هزار لیتر (معادل یک هزار و ۸۶۰ تن) بیشترین حجم عرضه این محصول را به خود اختصاص داد و پالایش نفت کرمانشاه نیز هزار تن حلال ۴۰۲ عرضه کرد.

در سمت تقاضا، بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد شرایط عرضه و تقاضا در دو پالایشگاه متفاوت بوده است. عرضه پالایش نفت اصفهان با کسری هزار تنی مواجه شد که بیانگر ثبت تقاضایی بیش از حجم عرضه این محصول بود. در مقابل، حجم عرضه پالایش نفت کرمانشاه با تقاضای ثبت‌شده تناسب داشت و تمام تقاضای موجود پوشش داده شد؛ بنابراین، برای این پالایشگاه نه کسری و نه مازاد عرضه‌ای به ثبت نرسید. بر این اساس، معاملات حلال ۴۰۲ در هفته مورد بررسی از یک‌سو با فشار تقاضا در عرضه پالایش نفت اصفهان و از سوی دیگر با تعادل میان عرضه و تقاضا در پالایش نفت کرمانشاه همراه بود.

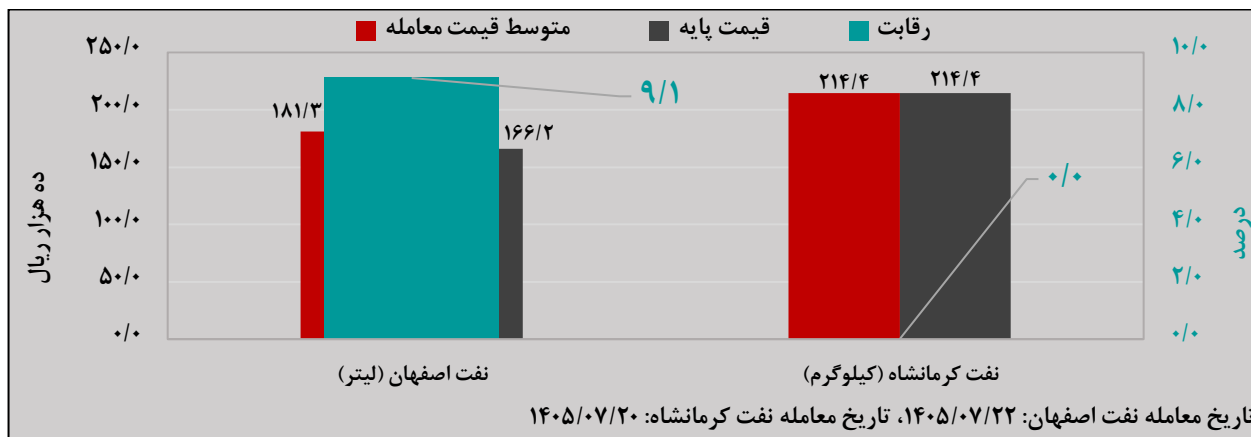
شکل ۶. وضعیت عرضه و تقاضای حلال ۴۰۲ به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته سوم مهر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس انرژی ایران.

بررسی متوسط قیمت معاملات و قیمت‌های پایه عرضه حلال ۴۰۲ در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که تفاوت در شرایط تقاضا در دو پالایشگاه عرضه‌کننده، به رفتار قیمتی متفاوتی در معاملات منجر شده است. در عرضه پالایش نفت اصفهان، فشار تقاضا به شکل‌گیری رقابت قیمتی ۹/۱ درصدی انجامید و حلال ۴۰۲ این شرکت در نهایت با نرخ ۱۸۱ هزار و ۳۰۰ تومان به ازای هر لیتر (معادل ۲۳۳ هزار و ۹۰۰ تومان به ازای هر کیلوگرم) معامله شد. در مقابل، برای حلال ۴۰۲ پالایش نفت کرمانشاه، به دلیل نبود فشار تقاضا، رقابت قیمتی شکل نگرفت و محصول در سطح قیمت پایه، معادل ۲۱۴ هزار و ۴۰۰ تومان به ازای هر کیلوگرم، مورد معامله قرار گرفت. بر این اساس، معاملات این هفته نشان می‌دهد که فشار تقاضا در عرضه پالایش نفت اصفهان، زمینه افزایش قیمت نهایی نسبت به قیمت پایه را فراهم کرده، در حالی که در عرضه پالایش نفت کرمانشاه، نبود فشار تقاضا مانع از شکل‌گیری رقابت قیمتی شده است.

شکل ۷. میزان رقابت قیمتی خلال ۴۰۲ به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته سوم مهر ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

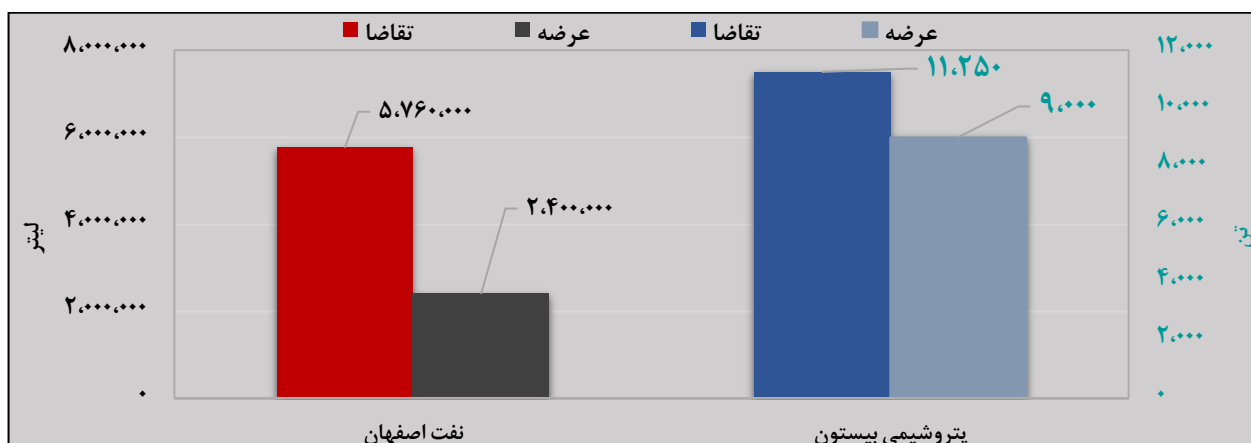
۲-۵. خلال ۴۰۴

خلال ۴۰۴ طی هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵ توسط هیچ شرکتی در بورس انرژی ایران عرضه نشد.

۳-۵. خلال ۵۰۲

در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵، خلال ۵۰۲ در بورس انرژی ایران توسط پالایش نفت اصفهان و پتروشیمی بیستون عرضه شد. پالایش نفت اصفهان ۲ میلیون و ۴۰۰ هزار لیتر (معادل یک هزار و ۸۶۰ تن) از این محصول را عرضه کرد و حجم عرضه پتروشیمی بیستون نیز به ۹ هزار تن رسید. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد هر دو عرضه با تقاضایی بیش از حجم عرضه مواجه شدند؛ به‌طوری‌که در عرضه پالایش نفت اصفهان، کسری عرضه ۲ هزار و ۶۰۴ تنی به ثبت رسید و بیش از ۵۸ درصد از تقاضای ثبت‌شده بدون پوشش باقی ماند. در مقابل، عرضه پتروشیمی بیستون با کسری ۲ هزار و ۲۵۰ تنی همراه بود، اما توانست حدود ۸۰ درصد از تقاضای ثبت‌شده را پوشش دهد. بر این اساس، هر دو عرضه با فشار تقاضا مواجه بودند؛ با این تفاوت که حجم بالاتر عرضه پتروشیمی بیستون، امکان پوشش بخش بیشتری از تقاضای بازار را فراهم کرد.

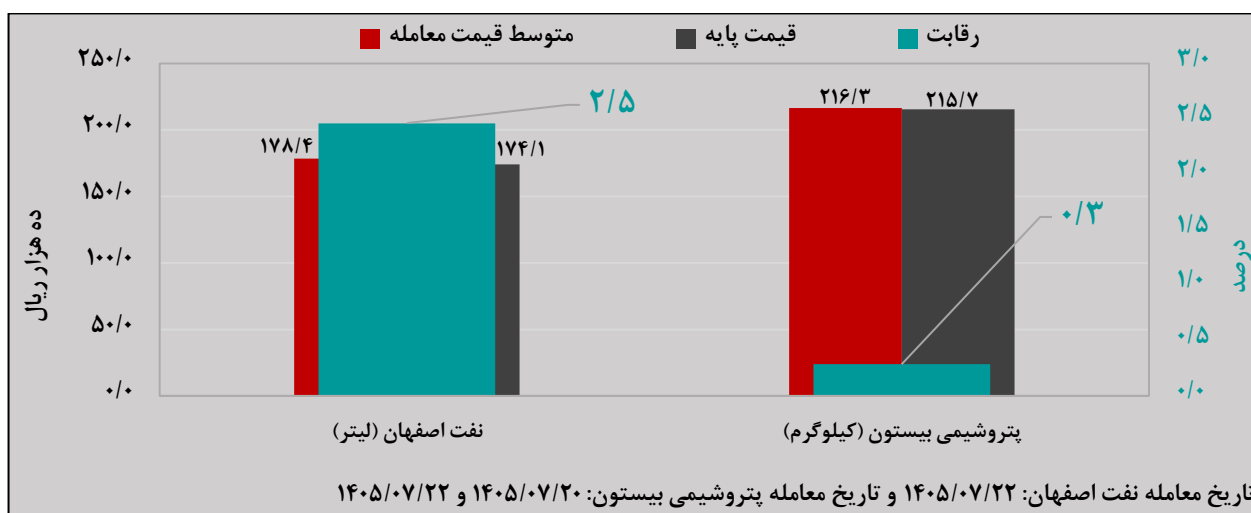
شکل ۸. وضعیت عرضه و تقاضای خلال ۵۰۲ به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته سوم مهر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایه و قیمت معاملات حلال ۵۰۲ در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که فشار تقاضا در هر دو عرضه به شکل‌گیری رقابت قیمتی مثبت منجر شده است؛ با این تفاوت که شدت رقابت در عرضه پالایش نفت اصفهان به مراتب بیشتر از پتروشیمی بیستون بوده است. حلال ۵۰۲ پالایش نفت اصفهان با رقابت قیمتی ۲/۵ درصدی، در نهایت با نرخ ۱۷۸ هزار و ۴۰۰ تومان به ازای هر لیتر (معادل ۲۳۰ هزار و ۲۰۰ تومان به ازای هر کیلوگرم) معامله شد. در مقابل، پتروشیمی بیستون با وجود مواجهه با مازاد تقاضا نسبت به عرضه، تنها رقابت قیمتی ۰/۳ درصدی را تجربه کرد و محصول آن با نرخ ۲۱۶ هزار و ۳۰۰ تومان به ازای هر کیلوگرم به فروش رسید. بر این اساس، تفاوت در شدت رقابت قیمتی دو عرضه، بیانگر ناهمگونی فشار تقاضا در مبادی عرضه حلال ۵۰۲ است؛ به‌طوری‌که فشار بیشتر تقاضا در عرضه پالایش نفت اصفهان به افزایش محسوس‌تر قیمت نسبت به نرخ پایه انجامید، در حالی که رقابت در عرضه پتروشیمی بیستون در سطحی نزدیک به صفر باقی ماند.

شکل ۹. میزان رقابت قیمتی حلال ۵۰۲ به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته سوم مهر ۱۴۰۵

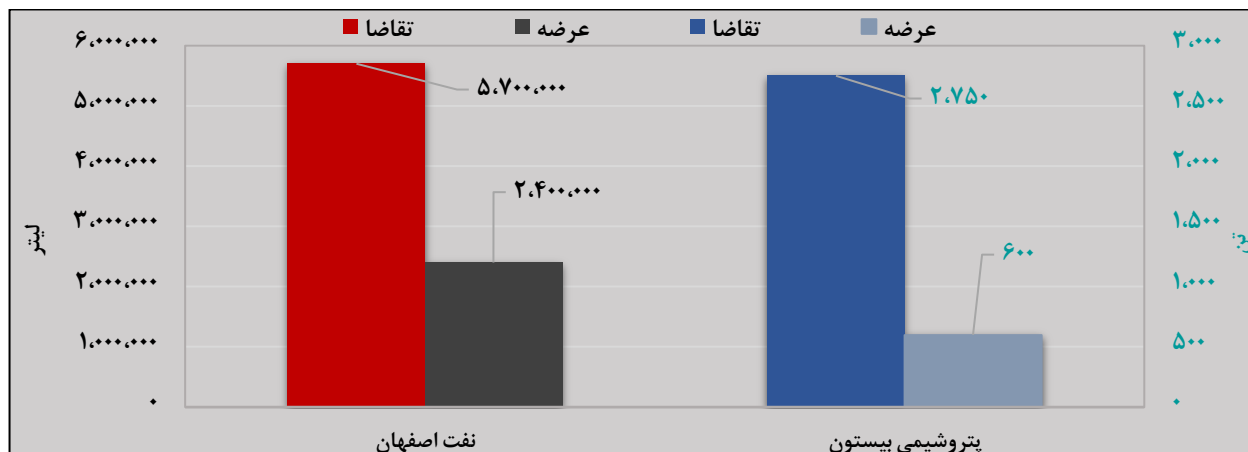

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

۵-۴. حلال ۵۰۳

در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵، حلال ۵۰۳ در بورس انرژی ایران توسط پالایش نفت اصفهان و پتروشیمی بیستون عرضه شد. پالایش نفت اصفهان ۲ میلیون و ۴۰۰ هزار لیتر (معادل یک هزار و ۸۶۰ تن) از این محصول عرضه کرد و حجم عرضه پتروشیمی بیستون نیز به ۶۰۰ تن رسید. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد هر دو عرضه با تقاضایی بیش از حجم عرضه مواجه شدند؛ به‌طوری‌که در عرضه پالایش نفت اصفهان، کسری عرضه ۲ هزار و ۵۵۸ تنی به ثبت رسید و حدود ۵۸ درصد از تقاضای ثبت‌شده بدون پوشش باقی ماند. همچنین، عرضه پتروشیمی بیستون با کسری ۲ هزار و ۱۵۰ تنی مواجه شد و بیش از ۷۸ درصد از تقاضای ثبت‌شده برای آن پوشش داده نشد. بر این اساس، معاملات حلال ۵۰۳ در هفته مورد بررسی با محدودیت عرضه در هر دو مبادی عرضه همراه بود؛ با این تفاوت که نسبت بیشتری از تقاضای ثبت‌شده برای محصول پتروشیمی بیستون بدون پوشش باقی ماند که با حجم عرضه پایین‌تر این شرکت مرتبط است.

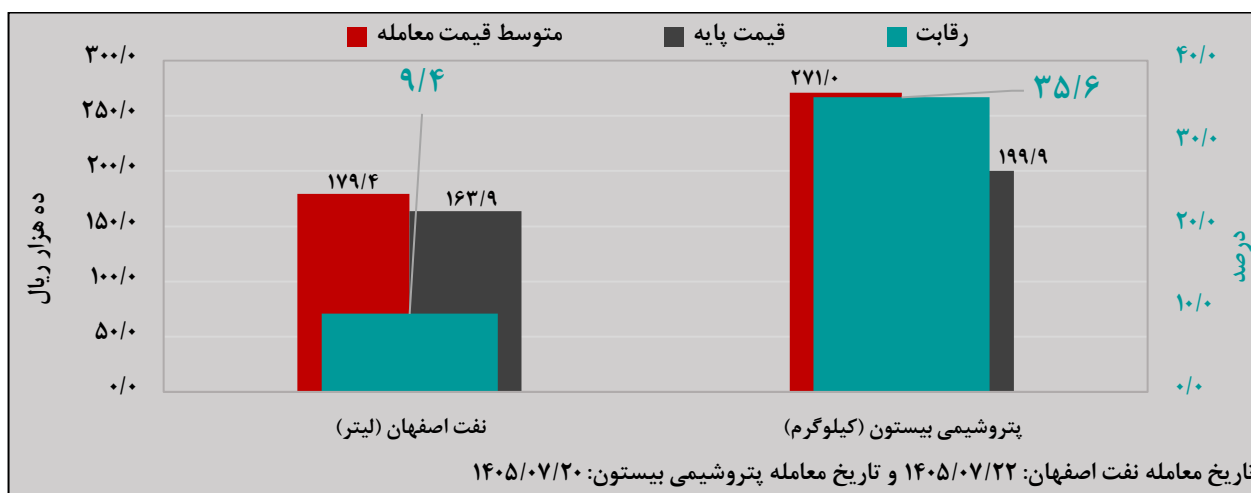
شکل ۱۰. وضعیت عرضه و تقاضای حلال ۵۰۳ به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته سوم مهر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایه و متوسط قیمت معاملات حلال ۵۰۳ در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که فشار تقاضا در هر دو عرضه پالایش نفت اصفهان و پتروشیمی بیستون به شکل‌گیری رقابت قیمتی مثبت منجر شده است. حلال ۵۰۳ پالایش نفت اصفهان با رقابت قیمتی ۹/۴ درصدی، در نهایت با نرخ ۱۷۹ هزار و ۴۰۰ تومان به ازای هر لیتر (معادل ۲۳۱ هزار و ۵۰۰ تومان به ازای هر کیلوگرم) معامله شد. در مقابل، حلال ۵۰۳ پتروشیمی بیستون که با فشار تقاضای بیشتری مواجه بود، رقابت قیمتی بالاتر ۳۵/۶ درصدی را تجربه کرد و در نهایت با نرخ ۲۷۱ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم به فروش رسید. بر این اساس، تفاوت در شدت رقابت قیمتی دو عرضه، بیانگر فشار تقاضای بیشتر بر محصول پتروشیمی بیستون است؛ وضعیتی که به افزایش قابل توجه قیمت نهایی نسبت به قیمت پایه و تشدید فشار هزینه‌ای بر مصرف‌کنندگان پایین دستی این محصول منجر می‌شود.

شکل ۱۱. میزان رقابت قیمتی حلال ۵۰۳ شرکت پتروشیمی بیستون؛ هفته سوم مهر ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

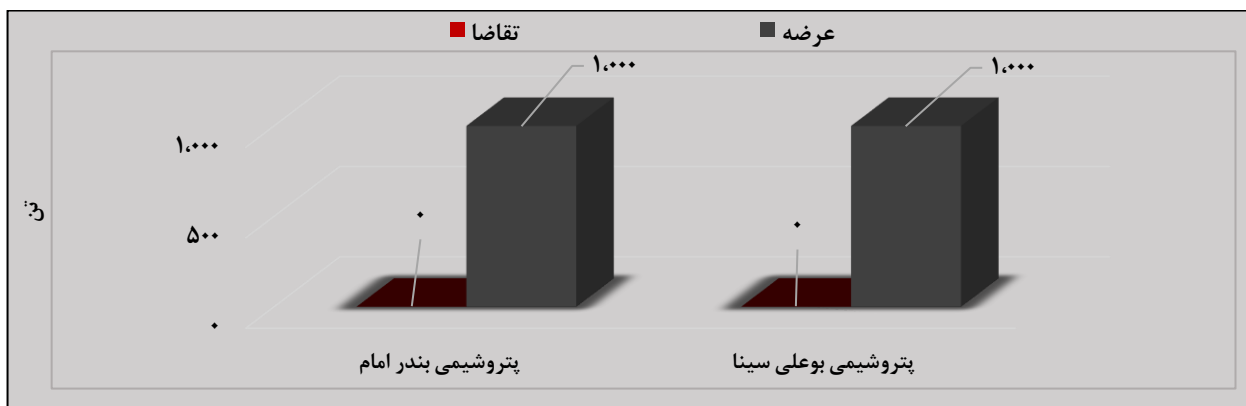
در مجموع، معاملات حلال‌های پالایشگاهی در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵ نشان‌دهنده تفاوت شرایط بازار میان محصولات و مبادی عرضه است. در حالی که حلال ۴۰۲ با رفتار متفاوت تقاضا در دو پالایشگاه اصفهان و کرمانشاه مواجه بود، در

معاملات حلال‌های ۵۰۲ و ۵۰۳، تقاضای ثبت‌شده در هر دو مبادی عرضه از حجم عرضه فراتر رفت؛ با این تفاوت که شدت رقابت قیمتی متناسب با شرایط هر عرضه تغییر کرد. به‌ویژه در حلال ۵۰۳ پتروشیمی بیستون، محدودیت عرضه در برابر تقاضای بالا با رقابت قیمتی قابل‌توجهی همراه شد که می‌تواند فشار هزینه تأمین این محصول را برای مصرف‌کنندگان پایین‌دستی تشدید کند. در مقابل، حلال ۴۰۴ در این هفته عرضه نشد. در مجموع، یافته‌ها حاکی از آن است که ارزیابی وضعیت بازار حلال‌ها مستلزم توجه هم‌زمان به حجم عرضه، میزان پوشش تقاضا و شدت رقابت قیمتی در هر یک از مبادی عرضه است؛ زیرا مازاد تقاضا لزوماً به رقابت یکسان در همه عرضه‌ها منجر نمی‌شود.

۶. رافینیت

در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵، رافینیت در بورس انرژی ایران توسط دو شرکت پتروشیمی بندر امام و پتروشیمی بوعلی سینا عرضه شد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد هر یک از این شرکت‌ها هزار تن رافینیت عرضه کرده‌اند؛ با این حال، برای هیچ‌یک از عرضه‌ها تقاضایی به ثبت نرسید. در نتیجه، مجموع ۲ هزار تن رافینیت عرضه‌شده در این هفته بدون متقاضی باقی ماند. این وضعیت بیانگر نبود تقاضای مؤثر برای رافینیت در هفته مورد بررسی و عدم جذب عرضه‌های انجام‌شده در بورس انرژی ایران است.

شکل ۱۲. وضعیت عرضه و تقاضای رافینیت به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته سوم مهر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، بررسی وضعیت قیمت‌گذاری رافینیت در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که به دلیل نبود تقاضا برای عرضه‌های شرکت‌های پتروشیمی بندر امام و پتروشیمی بوعلی سینا، هیچ معامله‌ای برای این محصول در بورس انرژی ایران شکل نگرفته است؛ بنابراین، امکان شکل‌گیری رقابت قیمتی نیز وجود نداشته است. در این هفته، قیمت پایه عرضه رافینیت توسط پتروشیمی بندر امام ۱۲۹ هزار تومان و توسط پتروشیمی بوعلی سینا ۱۳۰ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم تعیین شد؛ با این حال، عدم استقبال خریداران مانع از انجام معامله و کشف قیمت نهایی در بازار شد.

در مجموع، وضعیت معاملات رافینیت در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵ نشان‌دهنده توقف کامل جذب عرضه در بورس انرژی ایران است؛ به‌گونه‌ای که نبود تقاضای ثبت‌شده برای عرضه‌های هر دو پتروشیمی بندر امام و بوعلی سینا، نه تنها مانع انجام معامله شد، بلکه امکان شکل‌گیری رقابت قیمتی و کشف قیمت معاملاتی را نیز از بین برد. این وضعیت نشان می‌دهد که

در هفته مورد بررسی، قیمت‌های پایه به‌تنهایی برای تحریک تقاضا و جذب عرضه‌های موجود کافی نبوده‌اند و ارزیابی شرایط بازار مستلزم توجه به عوامل مؤثر بر تمایل خریداران به تأمین این محصول است.

جمع‌بندی

بررسی معاملات خوراک‌ها و محصولات میانی پالایشگاهی در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که وضعیت بازار در گروه‌های مختلف محصولات، از نظر جذب تقاضا، میزان پوشش نیاز خریداران و شکل‌گیری رقابت قیمتی، ناهمگون بوده است. در برخی عرضه‌ها، محدودیت حجم عرضه در برابر تقاضای بالا به کسری عرضه و افزایش قیمت نهایی منجر شده؛ در مقابل، در تعدادی دیگر از عرضه‌ها، نبود تقاضای مؤثر مانع انجام معامله شده است. همچنین، در مواردی که تقاضا وجود داشته، شدت رقابت قیمتی میان عرضه‌کنندگان یک محصول نیز تفاوت قابل‌توجهی داشته است. در ادامه، وضعیت هر یک از شش گروه محصول از منظر شرایط معاملاتی و پیامدهای آن برای تأمین خوراک واحدهای هیدروکربنی بررسی می‌شود.

۱. نفتا

در هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵، هیچ عرضه‌ای از نفتا در بورس انرژی ایران انجام نشد. بنابراین، در این هفته امکان ارزیابی مستقیم وضعیت عرضه و تقاضا، میزان دسترسی خریداران به این خوراک و رفتار قیمتی آن در بستر معاملات بورس انرژی فراهم نبود. استمرار عرضه این محصول در دوره‌های آتی، برای پایش منظم شرایط تأمین آن اهمیت دارد.

۲. MTBE

معاملات MTBE پتروشیمی شیمی‌بافت با عدم توازن محسوس میان عرضه و تقاضا همراه بود. حجم عرضه این محصول پاسخ‌گوی بخش محدودی از تقاضای ثبت‌شده بود و کسری عرضه یک‌هزار تنی در کنار رقابت قیمتی ۱۲۶/۹ درصدی، از فشار قابل‌توجه تقاضا حکایت داشت. معامله MTBE با نرخ ۸۶۱ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم، بیانگر افزایش قابل‌توجه قیمت نسبت به نرخ پایه و تشدید فشار هزینه‌ای بر خریداران این محصول است. تداوم چنین شرایطی می‌تواند تأمین MTBE را برای مصرف‌کنندگان پایین‌دستی پرهزینه‌تر کند.

۳. آیزوفید

بازار آیزوفید در هفته مورد بررسی با فقدان تقاضای مؤثر مواجه بود. عرضه پنج‌هزار تنی پالایش نفت تهران بدون ثبت تقاضا باقی ماند و در نتیجه، هیچ معامله‌ای انجام نشد. بنابراین، با وجود عرضه قابل‌توجه این محصول، امکان کشف قیمت معاملاتی فراهم نشد. این وضعیت ضرورت بررسی تناسب حجم عرضه با نیاز واقعی خریداران و عوامل مؤثر بر استقبال از این خوراک را برجسته می‌کند.

۴. آیزوریسایکل

معاملات آیزوریسایکل نشان‌دهنده تفاوت معنادار شرایط تقاضا میان پالایشگاه‌های عرضه‌کننده بود. عرضه‌های پالایش نفت اصفهان و تهران با کسری عرضه و رقابت قیمتی به‌ترتیب ۱۷/۶ و ۱۰/۳ درصدی همراه شدند؛ در حالی که عرضه پالایش نفت تبریز، با وجود عرضه سه‌هزار تن محصول، هیچ تقاضایی جذب نکرد. این تفاوت نشان می‌دهد که فشار تقاضا

و افزایش قیمت در بازار آیزوریسایکل به صورت یکپارچه عمل نمی‌کند و شرایط هر مبدأ عرضه در شکل‌گیری نتیجه معاملات نقش تعیین‌کننده دارد.

۵. حلال‌ها

وضعیت معاملات حلال‌ها برحسب نوع محصول و عرضه‌کننده متفاوت بود. در بازار حلال ۴۰۲، فشار تقاضا در عرضه پالایش نفت اصفهان به رقابت قیمتی ۹/۱ درصدی منجر شد، در حالی که عرضه پالایش نفت کرمانشاه بدون کسری یا مازاد و در سطح قیمت پایه معامله شد. حلال ۴۰۴ نیز در این هفته عرضه نشد. در معاملات حلال ۵۰۲، هر دو عرضه پالایش نفت اصفهان و پتروشیمی بیستون با کسری عرضه مواجه شدند، اما شدت رقابت قیمتی آن‌ها متفاوت بود و رقابت در عرضه اصفهان بیشتر از بیستون بود. در مقابل، حلال ۵۰۳ با فشار تقاضا در هر دو مبدأ عرضه همراه شد و رقابت قیمتی در عرضه پتروشیمی بیستون به ۳۵/۶ درصد رسید؛ سطحی که از فشار افزایشی قابل توجه بر قیمت این محصول حکایت دارد. در مجموع، بازار حلال‌ها هم‌زمان نشانه‌هایی از تعادل نسبی، محدودیت عرضه و فشار هزینه‌ای را در محصولات مختلف نشان می‌دهد.

۶. رافینیت

در بازار رافینیت، مجموع دوهزار تن عرضه‌شده توسط پتروشیمی بندر امام و پتروشیمی بوعلی سینا بدون ثبت تقاضا باقی ماند. در نتیجه، هیچ معامله‌ای انجام نشد و امکان شکل‌گیری رقابت قیمتی یا کشف قیمت نهایی وجود نداشت. این وضعیت نشان می‌دهد که در هفته مورد بررسی، عرضه محصول به‌تنهایی برای ایجاد معامله کافی نبوده و قیمت‌های پایه تعیین‌شده نیز نتوانسته‌اند تقاضای مؤثر را جذب کنند. از این رو، شناسایی عوامل مؤثر بر عدم استقبال خریداران، برای ارزیابی شرایط بازار رافینیت اهمیت دارد.

یافته‌های هفته سوم مهرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که چالش اصلی بازار خوراک‌ها و محصولات میانی مورد بررسی، صرفاً کمبود یا مازاد عرضه نیست، بلکه عدم انطباق شرایط عرضه با تقاضای مؤثر در برخی محصولات و مبادی عرضه است. در محصولاتی مانند MTBE و آیزوریسایکل، فشار تقاضا در برخی عرضه‌ها به رقابت قیمتی و افزایش هزینه تأمین منجر شد؛ در حالی که در آیزوفید و رافینیت، نبود تقاضا مانع جذب عرضه و شکل‌گیری قیمت معاملاتی شد. بازار حلال‌ها نیز نشان داد که حتی در یک گروه محصول، شدت رقابت و میزان پوشش تقاضا می‌تواند میان عرضه‌کنندگان تفاوت داشته باشد. از منظر تأمین خوراک واحدهای هیدروکربنی، این وضعیت بر ضرورت پایش مستمر عرضه‌ها، ارزیابی تناسب حجم و قیمت پایه با شرایط واقعی بازار و توجه به استمرار دسترسی تولیدکنندگان به مواد اولیه تأکید دارد. همچنین، با توجه به جایگاه برخی از این مواد در فهرست خوراک‌های مرتبط با کد عمومی «هیدروکربن سبک/سنگین حاصل از بلندینگ»، استمرار این پایش می‌تواند در شناسایی محدودیت‌های احتمالی تأمین و ارزیابی شرایط عملیاتی واحدهای مشمول مؤثر باشد؛ هرچند تعیین میزان انطباق عملیاتی این واحدها با الزامات استاندارد، مستلزم بررسی مستقل نوع مواد اولیه مصرفی و مستندات تولید آن‌هاست.

About us

The section of oil, gas and petro-chemistry is the up-most and first industrial vantage of the country and the pivot of the Economy of Iran. Regarding the importance of this section and the need for coordinating and organizing the most active people in the field of production and exporting oil, gas, and petrochemical products, some forethoughtful and job- makers in the private section of the country decided to come together to fight against the threats by using the opportunity of mass intelligence and potentials.

2023 Iranian Oil, Gas and Petrochemical products exports' association All Rights Reserved.

OPEX Publications

Website: <http://www.opex.ir>

Contact information: <http://www.opex.ir/en/aboutus/contactus>